

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ
УКРАЇНКИ

«Затверджено»

Голова приймальної комісії
Волинського національного
університету імені Лесі Українки
Анатолій МЬОСЬ

« 03 » квітня 2023 р.

Протокол № _____

ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
З ІСТОРІЇ

(замість національного мультипредметного тесту (НМТ))
для здобуття вищої освіти на основі повної загальної середньої освіти
(ПЗСО) та освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста, освітньо-
професійного ступеня фахового молодшого бакалавра, освітнього ступеня
молодшого бакалавра (РНК 5)

(для іноземців та осіб без громадянства)

ЛУЦЬК – 2023

Пояснювальна записка

Відповідно XIV Розділу «Особливості прийому на навчання іноземців та осіб без громадянства» Правил прийому до Волинського національного університету імені Лесі Українки прийом на навчання іноземців для здобуття вищої освіти проводиться на акредитовані освітні програми.

Метою вступного випробування є оцінювання рівня сформованості компетентності вступника, визначення відповідності його навчальних досягнень освітньому стандарту та чинній шкільній навчальній програмі з історії.

Зміст програми з історії Волинського національного університету імені Лесі Українки відповідає Програмі зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання з історії, здобутих на основі повної загальної середньої освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 26 червня 2018 року № 696.

Питання програми передбачають з'ясування глибини засвоєних абітурієнтом знань, вміння їх застосовувати практично. Програма має широкий інформаційно-пошуковий діапазон, спрямована на актуалізацію вивченого матеріалу.

ТЕМАТИЧНИЙ ВИКЛАД ЗМІСТУ

1. Українські землі у складі Речі Посполитої у другій половині XVI ст. Люблінська унія та її вплив на українські землі. Державний устрій та «українні» воєводства Речі Посполитої. Зміни в соціальній структурі українського суспільства. Становлення козацького стану. Виникнення Запорозької Січі. Козацькі війни – повстання 1590-х рр. Берестейська унія як спроба реформування православної церкви. Утворення унійної (греко-католицької) церкви. Зародження братського руху.

2. Українські землі у складі Речі Посполитої у першій половині XVII ст. Зміни в соціально-економічному житті. Морські походи козаків. Участь українського козацтва у війнах Речі Посполитої проти Московського царства та Османської імперії. Козацькі війни – повстання 1620 – 1630-х рр. «Ординація Війська Запорозького». Відновлення вищої православної церковної ієрархії 1620 р. Культура. Книговидання. Освіта. Братські школи. Острозька слов'яно-греко-латинська академія. Єзуїтські колегії. Київська (Києво-Могилянська) колегія.

3. Визвольна війна – козацька революція середини XVII ст. під проводом Богдана Хмельницького (1648–1657 рр.). Передумови і причини козацької революції. Початковий період Хмельниччини 1648–1649 рр. Козацько-кримський союз. Утворення української козацької держави – Війська Запорозького. Внутрішньо- та зовнішньо-політична діяльність Богдана Хмельницького. Зборівський договір і «Реєстр Війська Запорозького» 1649 р. Військово-політичні події 1650–1653 рр. Битва під Берестечком. Білоцерківський договір. Битва під Батогом. Жванецька облога. Переяславсько-Московська угода 1654 р. Віленське перемир'я 1656 р. і пошук нових союзників. Історичне значення Хмельниччини.

4. Козацька Україна наприкінці 50 – 80-х рр. XVII ст. Передумови, причини і перебіг «Руїни». Внутрішньо та зовнішньо-політична діяльність гетьманів козацької України. Політичний проєкт «Великого князівства Руського». Гадяцький договір. Посягання Московського царства на суверенітет Війська Запорозького. Московсько-українська війна. Конотопська битва. Внутрішня боротьба за владу та впливи. «Чорна рада» 1663 р. Розкол козацької держави. Спроби об'єднання Лівобережної та Правобережної Гетьманщини. Занепад Правобережжя. Запорожжя

(Військо Запорозьке Низове). Адміністративно-територіальний устрій Слобідської України.

5. Українські землі наприкінці XVII – у першій половині XVIII ст. Гетьманщина часів І. Мазепи. Повстання під проводом Семена Палія. Північна війна і українські землі. Шведсько-український союз 1708–1709 рр. Конституція П. Орлика 1710 р. Внутрішньо-політична діяльність гетьманів козацької України у 10 – 30-х рр. XVIII ст. Обмеження автономії Гетьманщини. І. Скоропадський. П. Полуботок. Перша Малоросійська колегія. Д. Апостол. Правління гетьманського уряду (1734 – 1750 рр.). Культура доби козацького бароко: архітектура, малярство, музика, література. Києво-Могилянська академія.

6. Українські землі у другій половині XVIII ст. Внутрішня політика К. Розумовського. Діяльність Другої Малоросійської колегії. Скасування козацького устрою на Слобожанщині. Ліквідація Запорозької Січі. Ліквідація автономії Гетьманщини. Опришківський та гайдамацький рухи. Зміни в політичному становищі Правобережної України та західноукраїнських земель після поділів Речі Посполитої (1772, 1793, 1795 рр.). Реформи Марії Терезії та Йосифа II. Культурне життя.

7. Українські землі у складі Російської імперії наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст. Адміністративно-територіальний поділ українських земель у складі Російської імперії. Українське національне відродження: початок, періоди й особливості. Відновлення українського козацтва в час французько-російської війни. Кирило-Мефодіївське братство. Поширення в Україні російського і польського суспільних рухів. Початок промислового перевороту.

8. Українські землі у складі Австрійської імперії наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст. Адміністративно-територіальний поділ українських земель. Початок національного відродження. Гурток «Руська трійця». Альманах «Русалка Дністровая». «Весна народів». Західноукраїнські землі в європейській революції 1848 – 1849 рр. Діяльність Головної Руської Ради (1848 – 1851 рр.). Газета «Зоря Галицька». Досвід парламентаризму.

9. Культура України наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст. Освіта, наука, література, образотворче мистецтво, архітектура. «Енеїда». «Історія русів». «Кобзар» Т. Шевченка. Університети (Львівський, Харківський, Київський): освітнє, наукове, соціальне та політичне призначення. Елітарні навчальні заклади університетського типу: Кременецький ліцей, Рішельєвський ліцей в Одесі, Ніжинська гімназія вищих наук князя Безбородька.. Галицько-руська матиця. Собор руських вчених.

10. Українські землі в складі Російської імперії у другій половині XIX ст. Події Східної (Кримської) війни 1853 – 1856 рр. на українських землях та поразка Російської імперії. Реформи 1860 – 1870-х рр. і процеси модернізації в Україні. Українські підприємці. Громадівський рух. Журнали «Основа», «Громада», «Київська старовина». Діяльність «Південно-Західного відділу Російського географічного товариства» (1873 – 1876 рр.). «Братство тарасівців». Реакція російської громадськості й імперської влади на розвиток українського руху: Валуєвський циркуляр і Емський указ. Національне відродження кримськотатарського народу.

11. Українські землі в складі Австро-Угорської імперії у другій половині XIX ст. Політика австрійського уряду щодо західноукраїнських земель. Діяльність культурно-освітнього товариства «Просвіта». Українські видання: «Правда»,

«Діло», «Записки НТШ». Розвиток кооперативного руху. Трудова еміграція. Політизація українського національного руху та утворення перших політичних партій.

12. *Культура українських земель у другій половині XIX – на початку XX ст.* Піднесення української культури. Розвиток освіти, науки, літератури, музичного, образотворчого, театрального мистецтва. Українські підприємці-благодійники. Релігія і церква.

13. *Українські землі у складі Російської імперії у 1900 – 1914 рр.* Утворення монополістичних об'єднань в Україні. Земельна реформа П. Столипіна та її вплив на Україну. Консолідація української нації. Створення політичних партій Наддніпрянщини. Самостійницька й автономістська течії в національному русі. Події революції 1905 – 1907 рр. в Україні. Діяльність українських парламентських громад у I та II Державних думах. Діяльність «Просвіти». Посилення російського імперського наступу на Україну в 1907 – 1914 рр.

14. *Українські землі у складі Австро-Угорської імперії в 1900 – 1914 рр.* Становище промисловості та сільського господарства. Радикалізація українського політичного руху. Вплив греко-католицької церкви на формування національної свідомості населення західноукраїнських земель. Митрополит А. Шептицький.

15. *Україна в Першій світовій війні.* Українські землі напередодні Великої війни. Геополітичні плани щодо України Антанти і Троїстого (Четверного) союзу. Хід військових дій на території українських земель у 1914–1916 рр. Українські січові стрільці. Боротьба за автономію та самостійність України на фронті та в тилу. Головна Руська Рада. Союз визволення України.

16. *Українська революція. Початок революції.* Україна напередодні 1917 р. Початок революції. Утворення Української Центральної Ради, її політична програма. М. Грушевський. Український Національний Конгрес. I Універсал УЦР. Утворення Генерального секретаріату. II Універсал Центральної Ради. Збройний виступ самостійників. Вибори до Установчих Зборів в Україні. Більшовицький переворот в Росії. III Універсал та проголошення Української Народної Республіки (УНР).

17. *Війна радянської Росії з УНР. Проголошення незалежності УНР.* Загострення боротьби за владу між УЦР та більшовиками. Ультиматум російського Раднаркому та початок першої війни більшовицької Росії проти УНР. Похід більшовицьких військ на Київ. Бій під Крутами. IV Універсал УЦР. Проголошення незалежності УНР. Мирний договір УНР з Німеччиною та Австро-Угорщиною у Брест-Литовському. Перша спроба радянзації України.

18. *Українська Держава.* Вступ німецько-австрійських військ до України. Конфлікт УЦР із німецько-австрійською адміністрацією та консервативними колами України. Прийняття Конституції УНР. Переворот 29 квітня 1918 р. Гетьман П. Скоропадський і його уряд. Внутрішня та зовнішня політика Української Держави. Антигетьманська опозиція. Селянські повстання влітку–восени 1918 р. Н. Махно.

19. *Директорія УНР.* Утворення Директорії. Відновлення УНР. Політичний курс Директорії. С. Петлюра. Трудовий конгрес. Більшовицька агресія проти УНР. Війська Антанти на півдні України. Поразка Директорії.

20. *Західноукраїнська Народна Республіка (ЗУНР).* Проголошення ЗУНР. Злука УНР і ЗУНР. Соціально-економічні перетворення в ЗУНР. Польсько-українська війна. Створення Української Галицької Армії. Наступ польських військ і відхід

української армії до Збруча. Дипломатична діяльність ЗУНР. Захоплення Північної Буковини, Бессарабії та Закарпаття іноземними державами.

21. Україна в 1919–1920 рр. Формування більшовицького режиму в Україні та його політика. Проголошення УСРР. Конституція УСРР. Х. Раковський. Націоналізація промисловості. Аграрна реформа. Продовольча диктатура. Політика «воєнного комунізму». Селянські виступи. Контрнаступ об'єднаних українських армій. Поразка армії УНР. Денікінський режим. Відновлення більшовицької влади. Формальне визнання РСФРР незалежності УСРР. Всеукрревком. Варшавська угода між УНР та Польщею. Наступ польсько-українських військ і взяття Києва. Польський режим в Україні. Розгром більшовиками військ П. Врангеля і махновського руху.

22. Культура і духовне життя в Україні у 1914–1920 рр. Умови розвитку культури у 1914–1920 рр. Культурно-освітня діяльність громадських організацій. Українська школа в період УНР та Української Держави. Освітня політика більшовиків. Наука. Відкриття Української академії наук (УАН) і національних університетів за доби Української Держави. Література. Театральне, музичне і хорове мистецтво. Українська академія мистецтв. Радянський план монументальної пропаганди.

23. Українська СРР за умов нової економічної політики (1921–1928 рр.). Внутрішнє і міжнародне становище. Державний статус УСРР у складі СРСР. Неп і особливості його впровадження в Україні. Причини і масштаби голоду 1921–1923 рр. в Україні. Культурне і духовне життя народу за років непу. Політика більшовиків у царині культури. «Українізація» (коренізація). Кампанія з ліквідації неписьменності дорослих. Література і мистецтво. Живопис. Кінематограф. Релігійне життя.

24. Сталінська індустріалізація України. Перехід до форсованої промислової індустріалізації. Директивне господарювання. Результати перших п'ятирічок. Промисловість України напередодні Другої світової війни.

25. Суцільна колективізація в Україні. Кооперування і колективізація. Перехід до прискореної колективізації. Зміна ставлення радянської держави до заможного селянства. «Ліквідація куркульства як класу». Голодомор 1932–1933 рр.: причини, передумови, масштаби жертв, наслідки.

26. Громадсько-політичне, духовне й культурне життя. Зміни в соціальному складі населення. Конституція УРСР 1937 р. Судові процеси. Масові репресії та їхні жертви. Становище в галузі освіти. Наука. Література. «Розстріляне відродження». Мистецтво. Доля кобзарів. Церковна політика. Ліквідація УАПЦ. Закриття і нищення храмів, культового майна й споруд.

27. Західноукраїнські землі в 1921–1939 рр. Українські землі у складі Польщі. Характер промисловості. Українська кооперація. Аграрна реформа. УВО. Є. Коновалець. «Пацифікація». Політичні партії у Східній Галичині. ОУН. С. Бандера. Політика румунського уряду щодо українців. Закарпаття у складі Чехословаччини. Український національно-культурний рух. Русофільство. Русинство. Українофільство. Надання автономії Карпатській Україні та проголошення її незалежною державою. А. Волошин.

28. Україна у Другій світовій війні (1939–1945 рр.). Радянсько-німецькі договори 1939 р. та західноукраїнські землі. Початок Другої світової війни. Вступ Червоної армії на територію Західної України. Входження Бессарабії та Північної Буковини до СРСР. Встановлення німецької окупаційної влади на Лемківщині, Підляшші та Холмщині. Радянізація західних областей України. Напад Німеччини на СРСР.

Режим воєнного стану. Мобілізаційні заходи. Евакуація на Схід. Бойові дії влітку і восени 1941 р. Оборона Одеси, Києва і Севастополя. Окупаційний режим. Масові знищення людей. Голокост. Рух Опору в Україні. Радянське підпілля і партизанський рух. ОУН на початку війни. Створення УПА. Початок розгрому німецьких військ та їхніх союзників в Україні. Битва за Лівобережну Україну і Донбас. Звільнення Києва. Наступальні операції на Правобережжі і в Криму. Військові дії радянських партизанів і УПА. Завершальні бої. Початок відбудови економіки. Депортація місцевого населення з Криму. Внесок українського народу в розгром нацистської Німеччини та її сателітів. Втрати України у Другій світовій війні.

29. Україна у 1945 – на початку 1950-х рр. Адміністративно-територіальні зміни. Внутрішньополітичне та економічне становище України. Українська РСР – співзасновниця ООН, інших міжнародних організацій. Особливості відбудови промисловості. Голод 1946–1947 рр., його причини, масштаби й наслідки. Радянізація західних областей України. Боротьба ОУН та УПА. Операція «Вісла». Україна на початку 1950-х років. Культурне життя. Відбудова системи освіти. Впровадження обов'язкового семирічного навчання. Наука. Розгром генетики. Лисенківщина в Україні. Література і мистецтво. Становище письменників, діячів образотворчого мистецтва, істориків. Боротьба влади з «космополітизмом».

30. Україна за умов десталінізації (1954–1964 рр.). Суспільно-політичне життя й політична боротьба в Україні. Початок десталінізації. Приєднання Кримської області до України. XX з'їзд КПРС і Україна. Масштаби демократизації державного життя. Стан економіки України наприкінці 1950-х–першій половині 1960-х років. Рівень життя населення. Культура й духовне життя в Україні. Ідеологізація культурного життя й посилення русифікації. Науково-технічна революція і наука в Україні. Кібернетика. Суспільні науки. «Відлига» в українській літературі. «Шістдесятники». В. Симоненко, Л. Костенко, Є. Сверстюк, І. Світличний, І. Драч та ін. Музичне мистецтво. Живопис. Архітектура. Театр. Національно-визвольний рух в Україні. «Українська робітничо-селянська спілка». Л. Лук'яненко. Значення діяльності дисидентів.

31. Україна в період загострення кризи радянської системи (1965–1985 рр.). Неосталінізм. Діяльність П. Шелеста в Україні. В. Щербинський. Наростання економічної кризи. Розбудова воєнно-промислового комплексу (ВПК). Індустріальна гігантоманія. Посилення бюрократичного централізму. Стан колгоспно-радгоспної системи. Життєвий рівень населення. Становище у сфері науки, освіти, культури. Активізація опозиційного руху. Форми діяльності дисидентів. Утворення Української Гельсінської спілки (УГС). Посилення переслідувань опозиції наприкінці 1970-х–на початку 1980-х років.

32. Розпад Радянського Союзу і відновлення незалежності України. «Перебудова» в Україні. Погіршення економічної ситуації у другій половині 1980-х років. Чорнобильська катастрофа. Зростання політичної активності суспільства. Нові громадські об'єднання та рухи. Початок формування багатопартійності в Україні. Декларація про державний суверенітет України 16 липня 1990 р. Спроба державного перевороту в Москві і Україна. Акт проголошення незалежності України 24 серпня 1991 р. Результати референдуму 1 грудня 1991 р. Вибори Президента України. Л. Кравчук. Припинення існування СРСР. Історичне значення відновлення незалежності України.

33. Становлення України як незалежної держави. Державотворчі процеси в умовах незалежності України. Суспільно-політичне життя. Конституція України 1996 р. Економіка України. Запровадження гривні. Демографічні процеси. Трудова еміграція. Початок інтеграції української економіки в європейській і світовий економічний простір. Політична розбудова суспільства. Л. Кучма. Олігархічна система. Помаранчева революція. Віктор Ющенко. Україна в системі міжнародних відносин. Особливості культурного розвитку України. Зміни в системі національної освіти. Основні тенденції розвитку науки. Здобутки українських спортсменів. Література та мистецтво..

34. Європейський вибір України. Російсько-українська війна. Євроінтеграційний поступ України: економічні та політичні аспекти. Євромайдан. Революція Гідності. Крах режиму В. Януковича. Небесна Сотня. Президентські та парламентські вибори. П. Порошенко. Збройна агресія Російської Федерації проти України. Окупація та анексія Криму. Гібридна війна. Бойові дії на Сході України. Антитерористична операція в Донецькій і Луганській областях. Добровольчі батальйони. Волонтерський рух. Реакція світової спільноти на агресію Російської Федерації проти України. Спроби мирного врегулювання. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Режим безвізового в'їзду в країни ЄС для громадян України. Утворення Православної церкви України (ПЦУ). Президентські вибори 2019 р. В. Зеленський.

Широкомасштабне вторгнення російських військ на територію України: перебіг, результати. Збройні сили України (ЗСУ), Національна гвардія, територіальна оборона, громадянське суспільство та влада в обороні країни. Злочини геноциду та воєнні злочини РФ проти України. Нищення економіки України. Використання Росією продовольства як зброї. Консолідація української політичної нації в боротьбі проти російській агресії. Російська ідеологема «денацифікація України». Протидія України російській пропаганді та дезінформації. Розгортання дипломатичної боротьби України. Утворення міжнародної коаліції держав на підтримку незалежності і обороноздатності України. Лендліз. Надання Україні статусу кандидата в члени ЄС. Повсякдення в умовах війни: індивідуальний досвід, стратегії виживання та протистояння. Колабораційна діяльність і кримінальна відповідальність за неї. Рух Опору на тимчасово окупованих територіях. Біженці та вимушені переселенці. Примусове переселення громадян України до РФ. Гуманітарна підтримка біженців в країнах ЄС. Релігія, церкви й релігійні організації та війна. Діячі української культури в допомозі фронту. Діячі світової культури у підтримці України.

Список рекомендованої літератури:

1. Бурнейко І.О., Наумчук О.В., Крижановська М.Є., Штанько О.Ф. Історія України: підручник для 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Тернопіль, 2016. 296 с.
2. Бурнейко І. О., Хлібовська Г. М., Крижановська М. Є., Наумчук О. В. Історія України: підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Тернопіль, 2017. 296 с.
3. Бурнейко І. О., Хлібовська Г. М., Крижановська М. Є., Наумчук О. В. Історія України: Підручник для 10 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Тернопіль, 2018. 256 с.
4. Власов В. С. Історія України: Підручник для 8-го класу загальноосвітніх

- навчальних закладів; за ред. Ю. А. Мицика. Київ, 2013. 256 с.
5. Грицак Я. Нарис історії України: формування модерної української нації XIX–XX століття. Київ, 2010. 360 с.
  6. Кульчицький С. В. Історія України: Довідник для абітурієнтів та школярів загальноосвітніх навчальних закладів. Київ, 2013. 528 с.
  7. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності. – Харків, 2016. 496 с.
  8. Хлібовська Г.М., Наумчук О.В., Крижановська М.Є., Бурнейко І.О. Історія України: Підручник для 7 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Тернопіль, 2020. 176 с.
  9. Хлібовська Г.М., Наумчук О.В., Крижановська М. Є., Гирич І.Б., Бурнейко І.О. Історія України: Підручник для 11 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Тернопіль, 2019. 256 с.
  10. Яковенко Н.М. Нариси з історії України з найдавніших часів до кінця XVIII століття. Київ, 2011. 302 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Результати виконання завдань дозволяють виявити рівень підготовки вступника: 1 рівень (високий): 200-180 балів; 2 рівень (середній): 179-160 балів; 3 рівень (достатній): 159-140 балів; 4 рівень (низький): 139-100 балів.

1 рівень (високий): 200 – 180 балів виставляється вступникам, які в повному обсязі виконали завдання, продемонстрували обізнаність з усіма поняттями, фактами, термінами; адекватно оперують ними при розв’язанні завдань; виявили творчу самостійність, здатність аналізувати факти, які стосуються наукових проблем. Усі завдання розв’язані (виконані) правильно, без помилок.

2 рівень (середній): 179 – 160 балів виставляється за умови достатньо повного виконання завдань. Розв’язання завдань має бути правильним, логічно обґрунтованим, демонструвати творчо-пізнавальні уміння та знання теоретичного матеріалу. Разом з тим, у роботі може бути допущено декілька несуттєвих помилок.

3 рівень (достатній): 159 – 140 балів виставляється за знання, які продемонстровані в неповному обсязі. Вони, зазвичай, носять фрагментарний характер. Теоретичні та фактичні знання відтворюються репродуктивно, без глибокого осмислення, аналізу, порівняння, узагальнення. Відчувається, що вступник недостатньо обізнаний з матеріалом джерел із навчальної дисципліни та не може критично оцінити наукові факти, явища, ідеї.

4 рівень (низький): 139 – 100 балів виставляється за неправильну або поверхневу відповідь, яка свідчить про неусвідомленість і нерозуміння поставленого завдання. Літературу з навчальної дисципліни вступник не знає, її понятійно-категоріальним апаратом не володіє. Відповідь засвідчує вкрай низький рівень володіння програмним матеріалом.

За результатами проведеної співбесіди здійснюється оцінювання підготовленості (оцінювання знань, умінь та навичок) вступника з одного, двох або трьох предметів (складових), за результатами якої за кожний предмет (складову) виставляються оцінки за шкалою 100-200 (з кроком в один бал) або ухвалюється рішення про негативну оцінку вступника («незадовільно») чи приймається рішення рекомендувати/не рекомендувати вступників до зарахування.

Голова комісії
для проведення співбесіди

Олег ЛЕНАРТОВИЧ

Відповідальний секретар
приймальної комісії

Олег ДИКИЙ